

”CLITORIS CAUSES ORGASM”

Gender and sexuality in Swedish dictionaries

KARIN MILLES

Keywords

Feminist linguistics, linguistic sexism, lexicography, dictionaries, sexual organs, sexuality, performativity.

Summary

The article deals with the construction of gender and sexuality in contemporary Swedish dictionaries.

Feminist linguists have pointed out the reproductive force of dictionaries and shown their sexist attitudes towards women.

Traditionally, dictionaries are compiled by men for men in a patriarchal society, based on the speech and writing of men. And dictionaries not only tell us about the views and attitudes of the society, they also actively reinforce and reproduce those views.

Central words for sexual organs and sexual activities in nine Swedish dictionaries have been analysed. The analysis shows that the female sexuality is not made invisible or passive in a systematic way. For example, the clitoris is described as an active organ “causing orgasm” in two of the dictionaries and the definition of intercourse given in a dictionary intended for use in compulsory school is at least partly non-heterosexist. Dictionaries from the twenty-first century have also included a neutral colloquial word for the female genitalia – which has been thought of as absent in Swedish.

All this can be interpreted as an effect of the relatively strong political influence of feminism, struggle for gender equity and the gay movement in Sweden in the past decade. And due to the reproductive force of the dictionaries, this is a good sign of progress.

Vilka ord används för att benämna och beskriva könsorgan och vilken betydelse har ordböckerna för hur kön görs? Karin Milles analyserar ordboksartiklar om kön och sexualitet och huruvida de är uttryck för patriarkala normer men finner att de också kan vara normupplösande.

”KLITORIS ORSAKAR ORGASM”

Kön och sexualitet i svenska ordböcker

KARIN MILLES

2001 kom en ordbok för barn ut som heter *Norstedts första svenska ordbok*. I den kan man slå upp ordet *penis* och få veta att den:

är mannens könsorgan som används vid samlag. Den används också när han ska kissa.

Men slår man på *vagina*, *slida* eller *klitoris* upptäcker man att dessa ord inte finns med i ordboken.

Osynliggör eller passiverar svenska ordböcker kvinnors sexualitet genom hur de beskriver – eller inte beskriver – de centrala orden för könsorgan och sexuell aktivitet?

En central tanke inom det genusteoretiska fältet är att kön snarare än en biologisk kategori är en social konstruktion.¹ Inom språkvetenskapen har detta lett till en mängd intressanta studier av hur vi *gör kön* med språket. Studierna har bland annat studerat kvinnors och mäns språkbruk, hur kvinnor och män konstrueras i text och hur kvinnor och män tilltalas. Endast få språkvetenskapliga studier har dock fokuserat direkt på den språkliga konstruktionen av själva begreppsältet kön. Denna artikel är en delstudie i mitt projekt *Kön på svenska – den språkliga konstruktionen av begreppsältet kön* där jag undersöker den språkligt kodade

kategoriseringen av biologiskt kön genom ord för könsorgan och sexuell aktivitet.

Feminister har kunnat visa hur språket ofta avspeglar och reproducerar sexismen i samhället. Böcker som *Handbook of Nonsexist Writing* och *Man Made Language* framhöll på 1980-talet hur ett språk och ett ordförråd format av och för män cementerar en patriarkal ideologi.² Det har också framhållits att orden och sätten som finns för att tala om kvinnors och mäns kroppar och kön förnekar och förvrider kvinnors sexualitet: ”Kvinnor måste *anpassa* sina kroppar för att kunna möta kraven från de namn de har blivit givna”.³

Redan under 1970-talet uppmärksammades exempelvis att kvinnor inte alltid kände till ord för sitt könsorgan. Genom böcker och kurser uppmuntrades kvinnor att lära sig de anatomiska termerna för de olika delarna på det kvinnliga könsorganet, vilket bland annat skulle ge dem bättre bemötande av gynekologer och andra läkare.⁴

Anglosaxiska feminister har kritiserat ordböcker för att vara skenbart objektiva normkällor, skapade av och för män.

Ett lexikon är en ord-bok som samlar någons ord i någons bok. /.../ [M] än har redigerat eller skrivit i princip varenda en av dem; och orden de har samlat har, till stora delar, varit från mäns tal och skrift.⁵

Genom att basera det lexikografiska arbetet på texter av tidens erkända och hyllade författare – som i de flesta fall är och har varit män – utesluter man en mängd ord och ordbetydelser myntade och använda av

kvinnliga författare om kvinnliga erfarenheter och intresseområden. Ordböckerna osynliggör också kvinnliga intressen och erfarenheter och reproducerar sexistiska föreställningar. ”Kvinnor har på deras [dvs. ordböckernas] sidor gjorts osynliga, blivit reducerade till stereotyper, förlöjligade, banaliserade, eller behandlats nedlåtande.”⁶

Ger luckorna i *Norstedts första svenska ordbok* uttryck för gamla sega könsstrukturer där kvinnor, deras kön och sexualitet systematiskt undertrycks, förnekas och ignoreras? Eller handlade det bara om rent slarv hos ordboksredaktörerna? Ordboken, som riktar sig till barn, innehåller relativt få uppslagsord och det är möjligt att de kvinnliga orden fallit offer för en ogenomtänkt gallringsstrategi.

Kön och sexualitet i normerande texter

Ett samhälles förståelse av kön och sexualitet är något som skapas och uttrycks bland annat i normerande texter om medicin, filosofi eller sexualpraktik.⁷

Ideologiska föreställningar om kön reproduceras också i ordböcker. Hur kan det gå till, då syftet med ordböcker är att ge en objektiv beskrivning av ordförrådet i ett språksamfund? En ordbok är en kulturell skapelse, och som sådan avspeglar den samhället: ”Ordböckerna berättar alltid någonting för oss om vilka lexikograferna är, om vilka de avsedda användarna är och om vad som kännetecknar det samhälle och den kultur som lexikograferna tänker sig att de ska användas i.”⁸

De enskilda ordförklaringarna i ordböckerna kan i själva verket inte vara endast

förklaringar av ett ords betydelse eller användning vid en viss tidpunkt. Ordförklaringen baseras dels på hur ordet tidigare har använts i ett visst språkkollektiv, men också på hur lexikografen medvetet eller omedvetet anser att ordet *bör* användas.⁹

Då sexualitet och synen på kön är något som normeras på en samhälllig nivå bör ord med sexuell innebörd eller ord som har med kön att göra kunna berätta något om vad lexikografer, och det samhälle som lexikograferna är verksamma i, anser att orden bör betyda och hur de bör användas. Men ordförklaringarna ger oss inte bara information om normerna i ett samhälle, utan påverkar också hur orden används i fortsättningen.

Det här vill jag koppla till synen på kön som en kulturell konstruktion. Judith Butler menar exempelvis att samhället upprätthåller en illusion om ett stabilt och oföränderligt kön genom stiliserade och ständigt upprepade performativa genushandlingar. Genus är en slags föreställning som upplevs som ”äkta vara”. Genom sätt att klä sig, gestikulera etcetera, skapas skenet av att det bakom föreställningen finns ett stabilt kön, som antingen är kvinnligt eller manligt.¹¹

I denna artikel prövas tanken att könsorden, deras förekomst och definitioner i ordböckerna är en möjlig del i denna genusföreställning, fast på en mer övergripande nivå än individens genusföreställningar. Ordboksartiklarna ses som yttranden eller språkhandlingar, dvs. språkliga uttryck som inte bara beskriver världen utan som också gör någonting. Genom sin normativa funktion beskriver de inte bara betydelsen hos de beskrivna begreppen, utan berättar också hur dessa begrepp *bör* förstås. Genom att ordboksdefinitionerna av könsorden avgränsar och beskriver ”det kvinnliga könsorganet” respektive ”det manliga könsorganet” som begrepp, är de med och skapar begreppet ”kön”, som det används och förstås i ett visst samhälle vid en viss tid. De könsord som förekommer i ordböckerna och hur de definieras kan alltså vara med och ladda begreppet ”kön” med samhällliga föreställningar om kvinnlig och manlig sexualitet exempelvis.

Ordböcker ses här således som både produkter av samhällsideologier och en reproducerande kraft. Vad som står i ordböckerna om kön och sexualitet speglar inte bara hur samhället förstår dessa två begrepp, de cementerar och reproducerar också dessa idéer.

Vad som står i ordböckerna om kön och sexualitet speglar alltså inte bara hur samhället förstår dessa två begrepp, de cementerar och reproducerar också dessa idéer.

Sexism inbyggd i ordböcker och i den lexikografiska praktiken har kartlagts och kritiserats av feministiska lingvister och lexikografer inom många olika språk-områden.¹² Svensk språkforskning har dock inte intresserat sig särskilt mycket för frågan och det finns ingen mer övergripande bild över hur den svenska lexikografiska traditionen ser ut ur ett könsperspektiv.

Men en del vet vi. Det svenska ordboksarbetet har framförallt varit en angelägenhet för män och handlat om mäns språk. En av våra första ordböcker som trycktes och fick spridning skrevs i slutet av 1700-talet av Abraham Sahlstedt. I en ordbok kan man inte ta med alla ord som används i ett språksamfund, och i allmänhet följer man olika principer för vilka ord som ska tas med, och vilka som ska uteslutas. Dialektala eller slangartade ord utesluts exempelvis ofta, så också i denna bok. Men Sahlstedt använde också en rent sexistisk princip för ordurvalet, som han beskrev så här i företalet:

[...] ord, som i synnerhet höra til wisthuset, köket eller källaren, eller särskildt til våra Fruntimmers slögder. Av desse äro de allmänt gängse uti Ordboken intagne: men somlige brukas icke och förstås icke af andra, än af Fruntimren. Sådane ord har man icke actat nödigt at uti Ordboken införa.¹³

Allmänna ord som hör till kvinnors domäner togs alltså med, men ord som bara kvinnor antas använda och förstå, de uteslöts.

Svenska Akademiens ordbok, den ambitiöst upplagda historiska ordboken över svenska språket som började utarbetas under artonhundratalet och planeras vara klar år 2017, intar en särställning bland svenska ordböcker. Även om den inte används av allmänheten i samma grad som andra, mindre ordböcker, är den ändå viktig då de flesta lexikografer och ordboksredaktioner använder sig av den i sitt lexikografiska arbete. Den påverkar alltså starkt de flesta seriösa allmänspråkliga ordböcker. Redaktörerna på *Svenska Akademiens ordbok* har uteslutande varit män ända till 1980, och en genomgång av de texter som ligger till grund för ordboken visar att de manliga författarna är kraftigt överrepresenterade både sett till antal och till hur mycket de citeras. Elin Wägner är exempelvis en författare som borde ha citerats mer än som gjorts med tanke på hennes starka ställning som författare i det tidiga 1900-talet och att hon satt med i Svenska Akademien. Texter från manliga dominerade domäner som krigsföring är också kraftigt överrepresenterade i jämförelse med mer kvinnligt kodade som sömnad och kokkonst.¹⁴ En studie av två svenska ordböcker visar också hur dessas ordförklaringar till orden *kvinnna*, *man* med sammansättningar (*kvinnopräst*, *manskör* etcetera) osynliggör, stereotypiserar och nedvärderar kvinnor.¹⁵

Könsorgan i ordböckerna

I ”Telling it straight? Dictionary definitions of women’s genitals” (2001) presenteras en undersökning av uppslagsorden *penis*, *vagina* och *klitoris* i ett stort antal engelska allmänspråkliga och medicinska ordböcker.¹⁶

I något fall saknades uppslagsordet *klitoris*, och ordets förklaringar var kortare än förklaringarna till orden *vagina* och *penis*. Förklaringarna utgick i flera fall från begreppet ”penis”, som i följande definition: ”motsvarande den manliga penisen /.../ såsom ett outvecklat organ”.¹⁷ Detta kan kopplas till en historisk förståelse av den kvinnliga kroppen som en mindre utvecklad och underlägsen version av den manliga kroppen, den så kallade enkönsmodellen som enligt Thomas Laqueur, den amerikanska historikern som skrivit *Om könens uppkomst*, var förhärskande fram till 1700-talet.¹⁸ Det var också slående att organets sexuella funktion – dess enda funktion – sällan nämndes i definitionerna. Ordet *vagina* definierades ofta som en plats snarare än ett organ, och inte heller här var alla ordböckerna tydliga med dess funktion. Ordet *penis* däremot fick relativt mycket utrymme i ordböckerna och organet beskrevs som aktivt och mångfunktionellt – det urinerade, kopulerade och ejakulerade.

De anglosaxiska ordboksdefinitionerna vilade på tre premisser angående kvinnlig och manlig sexualitet: att den kvinnliga sexualiteten är passiv och den manliga aktiv, att kvinnors könsorgan är frånvaro och mäns könsorgan närvaro, och att könsorganen är till för heterosexuella

aktiviteter – framförallt vaginalt samlag. På så sätt reproducerade ordförklaringarna ideologiska föreställningar om kvinnlighet, manlighet och sexualitet. De skapade illusoriska biologiska fakta av något som egentligen är socialt konstruerade, (hetero) sexistiska förståelser av framförallt kvinnors sexualitet.

Ser det likadant ut i svenska ordböcker? I det följande ska jag presentera en analys av nio allmänspråkliga svenska ordböcker som getts ut mellan åren 1937 och 2006. Ordböckerna presenteras utförligare nedan.

Även om den medicinska diskursen kring kön och sexualitet är viktig har jag i denna undersökning valt att endast se på allmänspråkliga ordböcker. Allmänspråkliga ordböcker har en mycket stor spridning

Ordet *vagina* definierades ofta som en plats snarare än ett organ, och inte heller här var alla ordböckerna tydliga med dess funktion.

– det går att förutsätta att nästan alla i Sverige någon gång har använt en ordbok i sitt vardags- eller yrkesliv. Ordböcker har också en hel del prestige och ses i allmänhet som pålitliga källor till kunskap om ords betydelse och användning.

Men det främsta skälet till att jag väljer att titta på allmänspråkliga ordböcker är att deras språknormerande funktion gör att de också kan kopplas till tankemönster som utgår från namngivna kategorier. Vilka ord

som ordböckerna har med och hur dessa ord definieras är en bild av hur man på en samhällselig nivå förstår olika företeelser. Men det påverkar också hur man kan diskutera olika företeelser i samhället. Genom att undersöka vilka ord för könsorgan som finns och hur dessa definieras i vanliga svenska ordböckerna kan man alltså få reda på en del om normer kring kön och sexualitet i Sverige.

Det har getts ut en mängd olika ordböcker i Sverige. Av denna mängd ordböcker har jag valt ut endast nio stycken. Dessa ordböcker ger en bra bild av de allmänspråkliga ordböcker som används i Sverige i dag: *Svenska akademis ordbok*, *Svensk ordbok*, *Svenska ord*, *Bonniers svenska ordbok*, *Nationalencyklopedis ordbok*, *Norstedts första svenska ordbok*, *Norstedts svenska ordbok*, *Svensk skolordlista* samt *Natur och Kulturs svenska ordbok*. I tabell 1 finns uppgifter om upplaga, förlag och målgrupp.

Tabell 1. De undersökta definitionsordböckerna med uppgift om förlag, undersökt upplaga samt eventuell speciell målgrupp

<i>Titel</i>	<i>Förlag</i>	<i>Upplaga</i>	<i>Speciell målgrupp</i>
<i>Svenska akademis ordbok</i>	Svenska akademien	1937-1977	--
<i>Svensk ordbok</i>	Norstedts ordbok	1986	--
<i>Svenska ord</i>	Skolöverstyrelsen	1992	Andraspråkstalare
<i>Bonniers svenska ordbok</i>	Bonnier utbildning	1994	--
<i>Nationalencyklopedis ordbok</i>	Bra böcker	1995	--
<i>Norstedts första svenska ordbok</i>	Norstedts ordbok	2001	Barn och ungdomar
<i>Norstedts svenska ordbok</i>	Norstedts ordbok	2004	--
<i>Svensk skolordlista</i>	Norstedts ordbok	2004	Barn och ungdomar
<i>Natur och Kulturs svenska ordbok</i>	Natur och Kultur	2006	Andraspråkstalare

Vid urvalet har jag försökt få med de mest inflytelserika och spridda ordböckerna. Av alla ordböckerna har antagligen *Svenska Akademiens ordbok* (inte att förväxla med *Svenska akademien ordlista*) och *Svensk ordbok* högst status. *Svenska Akademiens ordbok* används, bland annat på grund av sitt omfång (den består av många och tunga band), inte så mycket av vanliga språkbrukare. Den ordboken används dock desto mer av lexicograferna. Vad som står i den har alltså påverkat vad som står i alla övriga ordböcker. *Bonniers svenska ordbok* är antagligen mest spridd. Jag har också tagit med vardera två ordböcker som riktar sig till andraspråkstalarare och barn och ungdomar.

Enskilda ordböcker kommer ofta ut i en mängd upplagor, särskilt om de är väl ansedda och har allmän spridning. Jag har velat undersöka nutida ordböcker, men i urvalet har jag strävat efter en viss tidsmässig spridning så att både något äldre utgåvor som *Svensk ordbok* från 1986 och relativt nya utgåvor som *Natur och Kulturs svenska ordbok* från 2006 finns representerade. För *Svenska Akademiens ordboks* del är det uppslagsorden som har fått styra vilka upplagor som har undersökts (bandet med uppslagsordet *klitoris* kom 1937, bandet med *penis* 1952 och bandet med *slida* 1977).

Studien utgår visserligen metodiskt från den engelska ordboksstudien som presenterades ovan, men syftar inte till att jämföra de engelska och de svenska ordböckerna. Då de två ordboksmaterialen också delvis skiljer sig åt går en sådan jämförelse heller inte att göra.

Jag har slagit upp *vagina* och dess synonym *slida*, *klitoris* och synonymen *kittlare*

samt *penis* i de nio ordböckerna. *Kittlare*, som är synonym till *klitoris*, är inte i allmänt bruk i svenskan i dag. Att jag ändå slår upp den, beror på att det i ett flertal fall är här ordförklaringen finns (vilket i sin tur antagligen beror på en lexikografisk tradition som förordar ord på germansk grund (som *kittlare*) före latinska ord (som *klitoris*).¹⁹

Ordartiklarna innehåller olika typer av text. Förutom betydelsebeskrivningarna anges också oftast ordens ordklass och böjningsmönster, exempelvis ”**penis** subst., best. f. = el. *-en, -ar*” (*Norstedts svenska ordbok*). Ibland finns också exempeluttryck eller -meningar med ordet, sammansättningar eller, när det gäller *Svenska akademien ordbok*, direkta citat från textkällor.

För att få jämförbara data har jag i analysen endast tagit med betydelsebeskrivningarna med eventuella tillägg och synonymangivelser, men däremot inte ordklassangivelse, böjningsmönster, exempel eller citat. I de ordböcker där båda synonymerna har egna artiklar har jag antecknat dessa. Uteslutna är dock artiklar som endast innehöll en hänvisning till synonymen (av typen: ”**slida** vagina”, *Norstedts svenska ordbok*).

Det kvinnliga tar plats och klitoris orsakar orgasm

Att uppslagsordet *clitoris* i vissa fall saknades och fick kortare betydelsebeskrivningar i de engelska ordböckerna kan ses som ett uttryck för förståelsen av det kvinnliga könet som frånvaro och det manliga som närvaro.²⁰

I de svenska ordböckerna finns både *klitoris* och *kittlare* med som separata uppslagsord i sex av nio ordböcker, och endast i *Norstedts första svenska ordbok* finns varken uppslagsordet *klitoris* eller *kittlare*. I sju av nio ordböcker finns både *slida* och *vagina* som uppslagsord. I *Norstedts första svenska ordbok* finns varken *slida* eller *vagina* med. Ordet *penis* finns med i alla de undersökta ordböckerna.

De kvinnliga orden utesluts alltså inte på något systematiskt sätt. Ofta fanns i samma ordbok till och med båda synonymerna *klitoris/kittlare* och *slida/vagina*. Ordboken *Norstedts första svenska ordbok* avviker från de andra ordböckerna då den endast har med *penis* som uppslagsord, och inget av de kvinnliga orden.

Men skriver man lika utförligt om de kvinnliga som det manliga ordet? Genom att räkna antalet ord i ordboksartiklarnas betydelseangivelser har ett medelvärde tagits fram för ordboksartiklarna. I de fall ordboken tar upp båda synonymerna *vagina/slida* och *kittlare/klitoris* har endast den längsta betydelseangivelsen räknats. *Vaginalslida*-artiklarna har ett medelvärde på 15 ord, *klitoris/kittlare* 18 ord och *penis* 10 ord. Det är alltså *klitoris* som får det största utrymmet och *penis* som får det minsta.

Klitoris/kittlare-förklaringarnas storlek kan förklaras med att betydelsen hos både *penis* och *slida/vagina* anses vara mer känd än den hos *klitoris/kittlare*. Det är också ett lexikografiskt faktum att ju mer specifikt ett ord är, desto fler särdrag har det, vilket kräver längre förklaring. Då *klitoris/kittlare* kan ses som ett mer specifikt ord än

penis kräver det alltså en längre förklaring. Men det innebär också att det inte finns någon tydlig tendens att denna kroppsdel osynliggörs.

Att räkna ord ger endast en ytlig förståelse för hur de kvinnliga och manliga könsorganen definieras i ordböckerna. Vad står det om orden i betydelsebeskrivningarna? Endast i en av ordböckerna, *Nationalencyklopedins ordbok*, anknyter betydelsebeskrivningarna för både *kittlare* och *klitoris* explicit till *penis* genom betydelsebeteckningen: ”motsvarande penis hos mannen”. Alla betydelsebeskrivningar innehåller någon slags platsbeskrivning, vanligen genom frasen ”del av kvinnans könsorgan” (i vissa står det ”kvinnas”)²¹, men ibland också mer specifikt som ”mellan de inre blygdläpparna framskjutande del av den kvinnliga könslemmen” (*Svenska akademins ordbok*) eller liknande. Alla betydelsebeskrivningar utom en, *Svensk ordbok*, nämner också någon slags funktion hos klitoris, utöver att vara del av könsorganen. Denna funktion anges i flera fall vara sexuell, genom att ange att klitoris ”framkallar vällust vid retning” (*Svenska akademins ordbok*), är ”erotiskt mycket känslig” (*Svensk ordbok*, *Norstedts svenska ordbok*), och ”sexuellt mycket känslig” (*Nationalencyklopedins ordbok*). Två ordböcker anger att den är till för att få orgasm (*Svensk ordbok* och *Svensk skolordlista*). Betydelsebeskrivningen i *Svensk skolordlista* har den mest detaljerade funktionsangivelsen hos klitoris: ”mycket viktig för att det ska vara skönt att ha sex och för att man ska få orgasm”. I två av betydelsedefinitionerna är funktionen dock något luddig, då det endast anges att klitoris är

”rikligt försedd med känselceller” (*Bonniers svenska ordbok*) eller ”mycket känslig” (*Natur och Kulturs svenska ordbok*). I de fall *klitoris* eller *kittlare* finns med som uppslagsord anges alltså i sju av åtta fall någon slags sensorisk funktion, i de flesta fall är den explicit sexuell.

För att försöka fånga in dimensionen aktiv/passiv har jag sett närmare på vilka processtyper – relationella, materiella, mentala eller verbala – som *klitoris/kittlare* ingår i.²² Analysen visar att de flesta processerna i betydelsebeskrivningarna är relationella och vanligen anger egenskaper hos eller placering av klitoris: ”rikligt försedd med nerver” (*Svenska akademins ordbok*), ”erotiskt mycket känslig” (*Svensk ordbok, Norstedts svenska ordbok*), ”sitter vid slidans ingång” (*Bonniers svenska ordbok*), ”är mycket viktig för att det ska vara skönt att ha sex” (*Svensk skolorddlista*) eller ”skjuter fram mellan blygdläpparna” (*Svensk ordbok, Nationalencyklopedins ordbok, Norstedts svenska ordbok*).

I tre av ordböckerna deltar klitoris också i materiella processer och är där snarast agent, någonting som aktivt orsakar en händelse eller en tillståndsförändring. I *Svenska akademins ordbok* är det klitoris som ”framkallar vällust” och i *Svensk ordbok* och *Norstedts svenska ordbok* är det den som ”orsakar orgasm”.

Ordböckernas beskrivningar av ordet *vagina* eller *slida* är ganska kortfattade. Två ordböcker anger endast att den är en ”del av kvinnans könsorgan” (*Svenska ord, Bonniers svenska ordbok*). Vaginan eller slidan skrivs framförallt fram som ett ting: ett ”rörformigt organ”, (*Svenska akademins ordbok*), en del av kvinnans könsorgan (*Svenska ord,*

Bonniers svenska ordbok), närmare specificerat dess öppning²³ eller något som finns mellan två andra objekt, den ”går från blygden till livmodern” (*Svenska akademins ordbok*), är ”vägen mellan livmoder och yttre könsorgan” (*Svenska ord*), ”en gång som leder in till livmodern” (*Svensk skolorddlista*). Det är alltså inte särskilt vanligt att definitionerna anger slidans/vaginas placering med någon större exakthet – att den är

Vad är det vaginan öppnar för eller möjliggör passage av? Inga explicita referenser till vare sig fortplantning, sexualitet, födelse eller menstruation ges.

en del av könsorganet är egentligen inte så upplysande. Snarare är det så att det är dess funktion som är i fokus i beskrivningarna: att fungera som en öppning eller att leda vägen mellan två platser (yttre könsorgan och livmodern). Men vad dessa funktioner egentligen innebär är inte särskilt tydligt: vad är det vaginan öppnar för eller möjliggör passage av? Inga explicita referenser till vare sig fortplantning, sexualitet, födelse eller menstruation ges.

Betydelsebeskrivningarna av *penis* är de allra mest kortfattade (se ovan). Många av betydelsebeskrivningarna liknar varandra och anger betydelsen ”det manliga yttre könsorganet”²⁴ eller ”en del av könsorganen” (*Svensk skolorddlista*). I endast två ordböcker anges någon funktion hos penis: parning i *Svenska akademins ordbok*

(visserligen bara som en funktion hos djurpenisar!) och samlag och kissande i *Norstedts första svenska ordbok*. Penis funktioner är alltså ingenting som blir särskilt tydligt beskrivet i ordböckerna, och överlag blir den inte heller något särskilt aktivt organ.

Låt oss sammanfatta analyserna ovan. Vad ger ordböckerna för bild av kön och sexualitet genom uppslagsorden? Det första man kan konstatera är den kvinnliga sexualiteten inte genomgående osynliggörs eller passiveras. Med undantag av ordboken *Norstedts första svenska ordbok* hade alla ordböckerna med alla de

I de svenska ordböckerna är det snarast den manliga sexualiteten som passiveras genom hur betydelsen av *penis* beskrivs.

kvinnliga orden, ofta också båda synonymerna. De svenska ordböckerna följer inte heller klitoris sexuella funktion. Till skillnad från de engelska ordböckerna var dock de svenska ordböckerna ganska vaga i sina beskrivningar av uppslagsordet *vaginalslida* och *penis*.

Spender menade att ord som används för att beskriva sexualitet och sexuella aktiviteter har osynliggjort och förtryckt kvinnors sexualitet.²⁵ Min undersökning ger en något

annorlunda bild. Förutom den ordbok som utelämnat ordboksartiklar för de kvinnliga orden har flera ordböcker beskrivningar som tillskriver klitoris sexuell funktion. Någon tydlig tendens att osynliggöra eller förminska de kvinnliga könsdelarna kan inte heller skönjas i ordboksdefinitionerna – definitionerna för de kvinnliga orden var längre än för beskrivningarna av *penis*, och i endast en av artiklarna beskrevs klitoris genom en jämförelse med penis.

Könsorgansorden som undersökts ovan är viktiga för förståelsen av kön och sexualitet, då de representerar några centrala sexuella funktioner: slidan kan tjäna reproduktiva syften vid heterosexuella samlag, klitoris tjänar den sexuella njutningen och penis kan tjäna båda dessa ändamål. Hur dessa beskrivs och definieras är därför naturligtvis av stort intresse – det kan både avspegla samhällets syn på kön och ge ordboksläsarna kunskaper hur de ska förstå dessa organ. I de svenska ordböckerna är det snarast den manliga sexualiteten som passiveras genom hur betydelsen av *penis* beskrivs.

Men det finns fler ord som har att göra med kön och sexualitet. Det finns ord för de sexuella handlingarna (*samlag* etcetera), och det finns också ord för könsorgan med mer vardaglig ton än de som just undersökts (*snopp, snippa, mus* etcetera). Genom att göra några mindre nedslag på sådana ord ska en ytterligare fördjupning ges om vilken syn på kön och sexualitet som speglas och återskapas i ordböckerna. Analysen börjar med ordet *samlag* och går därefter över till vardagliga könsord.

Vidare ramar för könsumgänge på tjugohundratalet

Handbook of Nonsexist Writing identifierar en typ av språklig sexism där män får stå för hela mänskligheten. Här ett exempel från en text som beskriver en folkgrupp i Georgien: ”De är slående spänstiga, ovanligt rakryggade efter att ha suttit på hästryggen i åratat, korta men magra. De flesta har sina egna tänder under praktfulla silvergrå mustascher.”²⁶ Att det endast är männen i folkgruppen som beskrivs kommer fram i sista meningen som anger att praktfulla mustascher är en del av det typiska utseendet.

Ett liknande exempel kan man hitta om man letar efter uppslagsordet *knulla* i *Svenska akademins ordbok*. Ordformen finns inte som självständigt uppslagsord i ordboken, men en beskrivning av ordet kan man ändå hitta under uppslagsordet *knulle* (som betyder knöl eller upphöjning). Där står följande: ”*knulla*, hava samlag med (en kvinna)”. Det är inte helt lätt att veta hur det parentetiska tillägget ska tolkas. Är det så att *knulla* i allmänhet betyder att ha samlag, men att en alternativ betydelse är ett ord för endast mannens samlagsaktivitet? Då det inte verkar finnas något speciellt ord för den kvinnliga samlagsaktiviteten kan den betydelsen definitivt ses som uttryck för synen att kvinnors (hetero)sexualitet är passiv eller helt enkelt inte finns. I de övriga ordboksartiklarna beskrivs ordet *knulla* knapphändigt och artiklarna använder i stället utrymmet till att varna för dess vardagliga eller vulgära klang.

Men hur är det med uppslagsordet *samlag*? I tabell 2 (se nästa sida) finns en förteckning av uppslagsordets beskrivning i de nio ordböckerna. Beskrivningarna är i många fall väldigt knapphändiga – ”könsumgänge” är allt som står i flera av dem. Många anger att det är en man och en kvinna som är inbegripna i handlingen.

Men i skolordboken utgiven 2006 (*Svensk skolordlista*) finns två betydelser angivna. Den första går i linje med flera av de andra ordböckernas definitioner. Den andra definitionen är intressantare: ”det som två personer gör när de har sex på så sätt att de har mycket nära kontakt med varandras könsorgan eller till exempel så att den ena personens könsorgan har kontakt med den andra personens mun eller analöppning”.

Den definitionen ger vidare ramar både för vilka som deltar i ett samlag, och *hur* man har det. Här anges inte att det ska vara två personer av olika kön som deltar, utan bara att det ska vara två till antalet: ”två personer”. Och själva könsumgänget kan, men behöver inte inbegripa två könsorgan, utan det som krävs är att någon parts könsorgan har ”mycket nära kontakt” med någon kroppsöppning hos den andra parten.

Här kan man ana en vilja att om än inte öppet kritisera en heterosexistisk premis bakom tidigare samlagsdefinitioner, så åtminstone öppna upp för en vidare betydelse som inkluderar fler möjliga sexualiteter och sexuella handlingar.

Tabell 2. Uppslagsordet *samlag* i ordböckerna

Ordbok	Definition
<i>Svenska akademis ordbok</i>	om (förhållandet att två personer ligga tillsammans o. därvid ha) könsumgänge; äv. konkretare, om enskilt tillfälle då könsumgänge äger rum; i sht förr äv. om könsumgänge mellan djur: parning;
<i>Svensk ordbok</i>	sexuellt umgänge mellan man och kvinna
<i>Svenska ord</i>	könsumgänge
<i>Bonniers svenska ordbok</i>	könsumgänge
<i>National-encyklopedins ordbok</i>	sexuellt umgänge mellan man och kvinna
<i>Norstedts första svenska ordbok</i>	om en man och en kvinna har samlag, så är de tillsammans sexuellt, alltså ligger med varandra.
<i>Norstedts svenska ordbok</i>	sexuellt umgänge mellan man och kvinna
<i>Svensk skolordlista</i>	1 det som en man och kvinna gör när de har sex på så sätt att mannens penis är inne i kvinnans slida 2 det som två personer gör när de har sex på så sätt att de har mycket nära kontakt med varandras könsorgan eller t.ex. så att den ena personens könsorgan har kontakt med den andra personens mun eller analöppning
<i>Natur och Kulturs svenska ordbok</i>	när två personer har sex med varandra

Nya ord för nya idéer

Om man vill tala om det manliga könsorganet på ett avsexualiserat och vardagligt sätt har man åtminstone sedan 1960-talet kunnat använda ordet *snopp*. Ordet *snopp* finns med i alla ordböckerna. Men det är värre om man vill tala på samma sätt om det kvinnliga könsorganet. Någon vardaglig ekvivalent för det kvinnliga könsorganet finns endast med i två ordböcker, *Svensk skolordlista* har med *mus* och *Natur och Kulturs svenska ordbok* har med både *mus* och *snippa*. *Svenska akademis ordbok* har visserligen med *mus*, men anger att det är ett vulgärt ord.

Frånvaron av ett ord i de sju första ordböckerna är ett exempel på osynliggörandet av kvinnors sexualitet. Detta osynliggörande ska man inte lasta ordböckerna för – det har helt enkelt inte funnits något etablerat vardagligt ord för flickors och kvinnors kön av typen *snopp* i svenskan. Naturligtvis har det funnits en hel del namn på flickors och kvinnors kön. Precis som många andra ord som har med

sexualitet eller andra socialt känsliga ämnen verkar det faktiskt finnas *fler* synonyma beteckningar för detta än för andra begrepp. Men ingen av dessa beteckningar har varit etablerade i allmänspråket. Många av orden är också av lokal eller tillfällig karaktär – det är inte ovanligt att enskilda familjer myntar och använder egna ord.²⁷

Att kvinnor och flickor inte har något vardagligt ord för sitt kön påpekades tidigt från anglosaxiskt feministiskt håll.²⁸ Sedan nittioalet har det också drivits en hel del kampanjer i svenska medier för att etablera ett vardagligt ord och RFSU med flera har drivit kampanjer för att etablera *snippa*.

Hur ska man då förstå förekomsten av orden *mus* och *snippa* i *Svensk skolordlista* och *Natur och Kulturs svenska ordbok*, de två ordböckerna med de senaste upplagorna?

Att de förekommer i ordböckerna med de aktuellaste upplagorna indikerar att något har hänt i språkkollektivet, att det handlar om att nya ord har etablerats i ordförrådet. ”Nyorden är ett slags detaljerad innehållsförteckning till verkligheten under en viss tid”.²⁹ Och jag menar att den verklighet som dessa nyord skvallrar om är ett Sverige där diskussionen om jämställdhet och feminism tog ny fart under nittioalet. Mer specifikt är de en effekt av de många initiativ som togs för att välja ut och introducera ett neutralt ord för flickors och kvinnors kön under denna period.

Just ordet *snippa* verkar ha fått ett stort genomslag också bland språkbrukarna. Att ordet används av bland annat studenter, förskolepersonal, gymnasieungdomar och föräldrar indikeras av enkätundersökningar.³⁰ *Mus och snippa* har tagits med i den

trettonde upplagan av *Svenska Akademiens ordlista* som kom 2006. I dag, 2008, finns *snippa* med som sökbart ord i nätupplagan av *Nationalencyklopedins ordbok* (men endast som en del av förklaringen till *kvinnans könsorgan*). *Snippa* används som term på flickors och kvinnors kön i böcker riktade till barn, i böcker om hur barn blir till och uppslagsböcker.

”Ordförrådet är den rörligaste delen av språket: nya ord introduceras hand i hand med nya saker, nya idéer”,³¹ och den idé som förhoppningsvis börjar få allmänt genomslag i samhället är tanken att både flickor och pojkar, kvinnor och män, har rätt till sin sexualitet.

Ordböckernas nya sätt att tänka kön och sexualitet

Låt oss återgå till den fråga som ställdes i inledningen. Vad berodde frånvaron av ord för det kvinnliga könet i *Norstedts första svenska ordbok* för barn på? Ja, undersökningen av de nio ordböckerna gav i alla fall inte vid handen att de rakt över osynliggjorde och passiverade kvinnors sexualitet på något tydligt eller systematiskt sätt. Klitoris skrevs fram som ett aktivt organ som orsakade orgasm medan penis fick de kortaste betydelsebeskrivningarna och skrevs fram som ett ting med en viss placering, utan särskild funktion. Framförallt hände någonting i de allra aktuellaste ordböckerna: vissa ord fick något radikalare betydelsebeskrivningar, och nya ord togs in där det förut funnits luckor.

Vi kan inte veta om frånvaron av ord i *Norstedts första svenska ordbok* berodde på slarv eller sexism, men undersökningen har

i alla fall visat att den inte var ett tecken på en mer genomgripande tendens. Och det är också värt att notera att i en ny upplaga av ordboken som kom 2006 finns både *slida* och *vagina* med.

En grundläggande utgångspunkt med undersökningen har varit att samhällsideologier och normer går att utläsa ur verk med vetenskapliga anspråk, som ordböcker.

Laqueur utläste hur vetenskapens förståelse av kropp och kön var en effekt av sociala föreställningar och fördomar i inflytelserika filosofiska, medicinska och anatomiska skrifter.³² Och precis som Laqueur kunde visa förändring över tid menar jag att skillnader i vår förståelse av kön kan skönjas i ordböckerna från det tidiga 2000-talet, vilket särskilt kom fram i samlagsdefinitionerna och i orden för flickors kön. Även om det ligger utanför denna undersökning att föra det i bevis, kan det tänkas att dessa är

Den mörka bild som har målats upp av anglosaxiska feminister med ett språk skapat av och för män, [...] har betydligt ljusare schatteringar i det svenska språksamfundet, [...]

en av många effekter av idoga jämställdhetssträvanden i det svenska samhället under de senaste åren, en livlig feministisk debatt och homo- bi- och transrörelsernas framväxt.

Den mörka bild som har målats upp av anglosaxiska feminister med ett språk

skapat av och för män, tydligast uttryckt i Dale Spenders titel *Man Made Language*,³³ har betydligt ljusare schatteringar i det svenska språksamfundet, representerat av ordböckerna. Det betyder naturligtvis inte att det inte finns något kulturellt förtryck av kvinnors sexualitet och heterosexism i samhället. Men det indikerar att den svenska som den vetgiriga hittar i ordböcker inte endast är kodifierad av och för män (längre). En del ordböcker har visserligen utelämnat ord för kvinnligt kön, men många ordböcker kan också sägas spegla en ökad jämställdhet och öppnare syn på kvinnlig sexualitet eller sexualitet överhuvudtaget.

Beror detta på Sveriges jämförelsevis starka kvinnorörelse, höga grad av jämställdhet och liberala sexualsyn? Att sexualsynen kan skilja sig mellan länder påpekas av en idéhistoriker som Pia Laskar.³⁴ Sexistiska tendenser i ordböcker har dock minskat över tid också för engelskans del,³⁵ och en större undersökning med tydligare jämförelse mellan länder och tidsåldrar skulle kanske kunna ge svar på en sådan fråga.

Det var språket som spegel. Men språket som styrmedel då? För att återknyta till Butler: vilken föreställning om kön skapar dessa ordboksartiklar? Ordböcker är normkällor då de talar om hur det ska vara – man vänder sig till dem för att få reda på vad ord ”egentligen” betyder. Det gör att ordboksförklaringarna inte bara blir en spegling av ords betydelse, de påverkar också hur ett ord används i fortsättningen.³⁶ Och ordens existens och betydelse påverkar hur man kan tänka och tala om någonting: ”Språket är /.../ samhällets sätt att tänka”.³⁷

På en grundläggande nivå skapar ordböckernas könsordsartiklar en förståelse av kön som bestående av två åtskilda kön – det kvinnliga och det manliga. Det ena könet överordnas dock inte tydligt det andra, och det kvinnliga könet eller den kvinnliga sexualiteten blir heller inte på något entydigt sätt passiverat eller osynliggjort. För att återknyta till Butler så är det kanske inte dessa genushandlingar som skapar de hierarkiskt ordnade genuskategorierna och den obligatoriska heterosexualiteten. Och vad gäller de ordboksartiklar som speglar en aktiv kvinnlig sexualitet och en sexualitet som inte är uteslutande heterosexuell, så kanske dessa till och med kan skapa omstörtande förståelser av kön.

Om barn och rödkindade tonåringar fortsätter att skaffa en del av sina kunskaper om sex och kroppsdelar från ordböcker finns där numera frön till en del normsprängande tankar: Tanken att flickor och kvinnor *har* ett könsorgan. Tanken att dessa flickor och kvinnor *har*

en sexualitet, och att klitoris är en viktig kroppsdel för den sexuella njutningen. Tanken att det inte bara behöver vara en kvinna och en man som har samlag, och att man kan ha samlag på många olika sätt som inte nödvändigtvis har någon koppling till möjlig reproduktion. Helt enkelt ge ”insikt i kroppens möjligheter till lust” som det står i RFSU:s handlingsprogram.³⁸ Här är det också värt att notera att den ordbok som hade en tydlig beskrivning av klitoris sexuella funktion, en radikal samlagsdefinition samt ett vardagligt ord för kvinnors könsorgan var en nyligen utgiven skolordlista.

I denna undersökning har jag endast fokuserat ett par ord i begreppsfälten kön och sexualitet. Jag tror att de säger något om samhällets förståelse av kön och sexualitet. Men det säger sig självt att analyser av andra ord kan ge mer eller annan kunskap.

Undersökningens empiriska material har varit ordböcker, men också andra texter skulle vara intressanta att analysera. Särskilt i uppslagsböcker med sina längre och mer utbyggda artiklar kan man antagligen finna både längre och mer mångfacetterade definitioner. Kollaborativa och nätburna ordböcker av typen *Wikipedia* kan också ge andra, och antagligen mer folkligt förankrade bilder av kön och sexualitet.

Slutligen: i den amerikanska och konservativa varianten av *Wikipedia*, *Conservapedia* (<http://www.conservapedia.com>) ger artiklarna för *penis* och *vagina* en automatisk hänvisning till en artikel om mänsklig reproduktion, och artikeln

Om barn och rödkindade tonåringar fortsätter att skaffa en del av sina kunskaper om sex och kroppsdelar från ordböcker finns där numera frön till en del normsprängande tankar.

för *clitoris* har blivit borttagen och kan inte återskapas. Detta indikerar att normeringen av kön och sexualitet är en mångfasetterad och ständigt pågående process med krafter som drar åt olika håll.

Noter

- 1 Se bland annat Simone de Beauvoir: *Det andra könet*, översättning Adam Inczedy-Gombos & Åsa Moberg i samarbete med Eva Gothlin, Stockholm: Norstedts 2002 [Franskt original 1949], Yvonne Hirdman: "Genussystemet – reflexioner kring kvinnors sociala underordning", *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 1988:3, s. 49–63, Judith Butler, *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*, Routledge 1990, Judith Butler: *Bodies that matter: on the discursive limits of "sex"*, Routledge 1993.
- 2 Casey Miller & Kate Swift: *The Handbook of Nonsexist Writing*, iUniverse 2001 (1980), Dale Spender: *Man Made Language*, Routledge & Kegan Paul 1980.
- 3 Dale Spender: *Man Made Language*, Routledge & Kegan Paul 1980, s. 174. Översättningen från engelska här och i det följande är gjord av mig.
- 4 *Våra kroppar våra jag. En bok om kvinnor av kvinnor*, översättning Ruth Boman, Gidlund 1980.
- 5 Cheris Kramaræ & Paula A. Treichler: *A Feminist Dictionary*, Pandora Press 1985, s. 119–120
- 6 Kramaræ & Treichler 1985, s. 8.
- 7 Thomas Laqueur: *Om könens uppkomst. Hur kroppen blev kvinnlig och manlig*, översättning Öjevind Lång, Brutus Östlings bokförlag Symposion 1994, Pia Laskar: *Heterosexualitetens historia. Kön, sexualitet & njutningsnormer i sexhandböcker 1800–1920*, Modernista 2005.
- 8 Joshua Fishman: "Dictionaries as Culturally Constructed and as Culture-Constructing Artifacts: The Reciprocity View as Seen from Yiddish Sources", *Cultures, Ideologies and the Dictionary: studies in honor of Ladislav Zgusta*, Braj B. Kachru & Henry Kahane, (red.), Max Niemeyer Verlag 1995, s. 29.
- 9 Lisa Rudebeck: "Ordförklaringar som betydelserepresentationer eller yttranden", *Språk & stil* 2006:16, s. 133.
- 10 Ibid.
- 11 Butler 1990, s. viii.
- 12 Anne Pauwels: *Women Changing Language*, Longman 1998, s. 24.
- 13 Abraham Sahlstedt, *Swensk ordbok med latinsk uttolkning, på kongl. majestäts allernådigste befallning författad, och i ljuset framgifwen af Abraham Sahlstedt*, Stockholm, 1773, citerad genom Ulf Teleman, *Tradis och funkis. Svensk språkvård och språkpolitik efter 1800*. Norstedts akademiska förlag, 2007, s. 187.
- 14 Anki Mattisson: "Genusperspektiv på SAOB:s källor", *LexicoNordica* 2006:13.
- 15 Kristina Kram, " '...blott rent undantagsvis om kvinnor' Om representation av kvinnan i moderna ordböcker", *Språk & stil* 1998:8.
- 16 Virginia Braun & Celia Kitzinger: "Telling it straight? Dictionary definitions of women's genitals", *Journal of Sociolinguistics* 2001:5/2.
- 17 Braun & Kitzinger 2001, s. 218
- 18 Laqueur, 1994.
- 19 Se vidare Lisa Rudebeck: "Normering i den nya upplagan av Svensk skolordlista", *Språk i Norden*, Torbjørg Breivik (red.), Novus 2005, s. 127.
- 20 Braun & Kitzinger, 2001, s. 226.
- 21 *Svensk ordbok, Svenska ord, Bonniers svenska ordbok, Nationalencyklopedins ordbok, Norstedts svenska ordbok, Svensk skolordlista, Natur och Kulturs svenska ordbok*
- 22 Analysen utgår från den funktionella grammatikens indelning av de skeenden som en text språkligt ger uttryck för. Den funktionella grammatiken presenteras på svenska i Per Holmberg & Anna-Malin Karlsson: *Grammatik med betydelse. En introduktion till funktionell grammatik*, Hallgren & Fallgren 2006.

- 23 *Svensk ordbok, Nationalencyklopedins ordbok, Norstedts svenska ordbok, Natur och Kulturs svenska ordbok*
- 24 *Svensk ordbok, Bonniers svenska ordbok, Nationalencyklopedins ordbok, Norstedts svenska ordbok, Natur och Kulturs svenska ordbok*
- 25 Spender, 1980, s. 172.
- 26 Miller & Swift, 1980, s. 162.
- 27 Se Karin Milles: "Ett jämställt ord etableras", *Språkvård* 2005:4. och Karin Milles: "En jämställd kroppsdel? Om lanseringen av ett neutralt ord för flickors könsorgan", *Språk & stil* 2006:16 för en närmare beskrivning av beteckningarna.
- 28 Se exempelvis Spender 1980 och *Våra kroppar våra jag* 1980.
- 29 Sture Allén, Martin Gellerstam, & Sven-Göran Malmgren: *Orden speglar samhället*, Allmänna förlaget 1989, s. 13.
- 30 Se Milles 2005, Milles 2006, Kicki Halmos: Slida, snippa eller stjärt? En undersökning om blivande och nyblivna föräldrars val av ord. (Opublicerad A-uppsats), Historiska institutionen och Kulturvetarlinjen vid Stockholms universitet 2007, Kajsa Haraldson: Snipp- och snoppsnack. En studie av feministiska föräldrars tal med barn om kropp och sexualitet (Opublicerad C-uppsats), Institutionen för genus, kultur och historia vid Södertörns högskola 2007, samt Sara Nilsson: Vagina, fitta, mus. En undersökning bland kvinnliga gymnasieelever om värdeladdning och användbarhet hos ord för det kvinnliga könsorganet (Opublicerad C-uppsats), Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 2007.
- 31 Allén m.fl 1989, s. 13.
- 32 Laqueur, 1994.
- 33 Spender 1980.
- 34 Laskar 2005, s. 199.
- 35 Anthony P Cowie: "The Learner's Dictionary in a Changing Cultural Perspektive", *Cultures, Ideologies and the Dictionary: studies in honor of Ladislav Zgusta*, Braj B. Kachru & Henry Kahane, (red.), Max Niemeyer Verlag 1995.
- 36 Rudebeck 2006, s. 133.
- 37 Allén m.fl. 1989, s. 13.
- 38 RFSU: Idéprogram, RFSU 2005, s. 2. Fanns 2009-09-22 att ladda ner via länken: <<http://www.rfsu.se/ideprogram.asp>>.

Nyckelord

Feministisk språkvetenskap, språklig sexism, lexikografi, ordböcker, könsorgan, sexualitet, performativitet.

Karin Milles

Institutionen för kommunikation, medier och it
Södertörns högskola
141 89 Huddinge
E-post: karin.milles@sh.se
Telefon: 08-608 4545